

Bekim Sejranović

TVOJ SIN

HUCKLEBERRY FINN

TVOJ SIN

HUCKLEBERRY FINN

ROMAN

BEKIM SEJRANOVIĆ

BOOKn.

Sadržaj

Prolog

7

I

13

II

47

III

83

IV

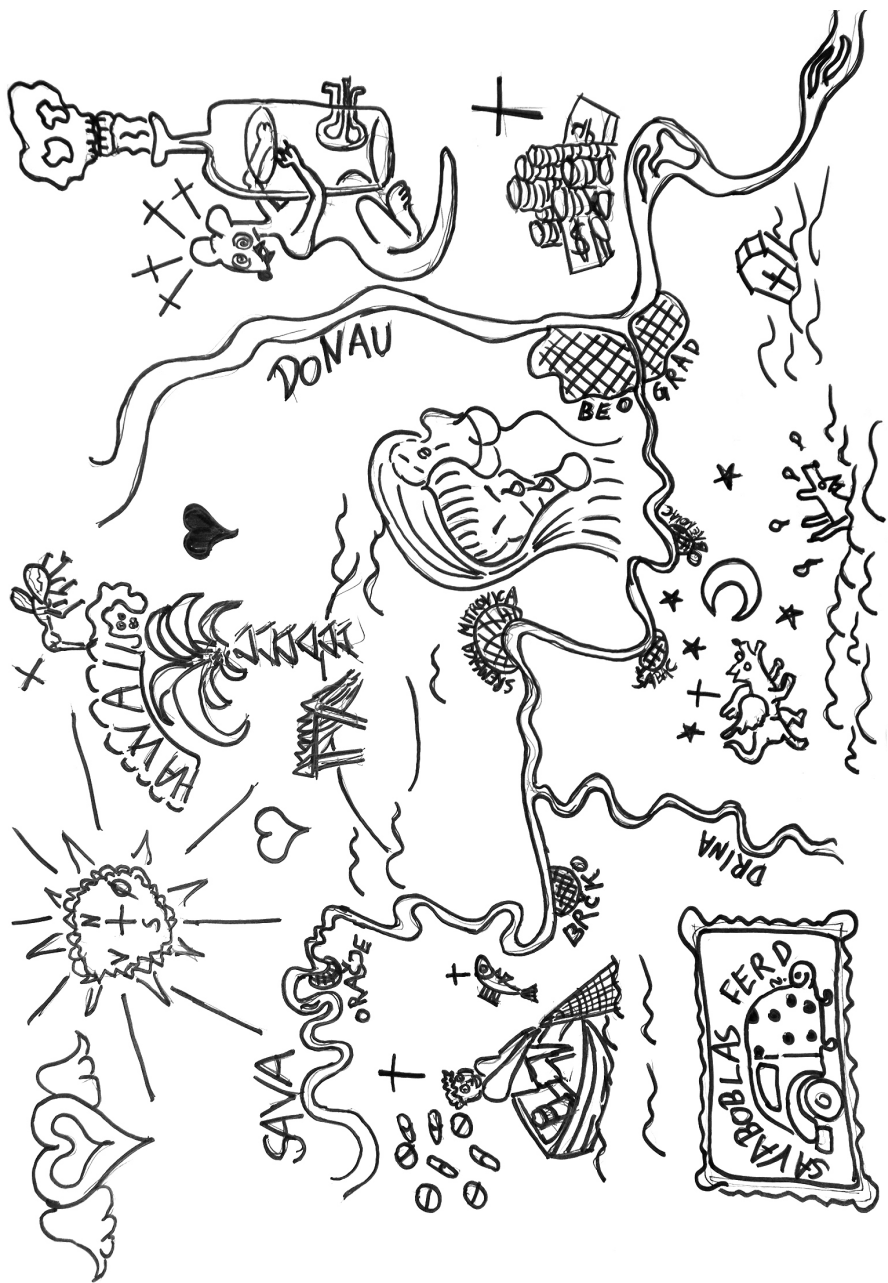
139

V

199

VI

283

Onaj tko smatra da živi u dobroj zemlji, naivni je početnik. Onaj tko smatra kako je svaka zemlja njegova, već je snažna osoba. No, potpun je samo onaj koji na čitav svijet gleda kao na stranu zemlju. – Hugo od Sv. Viktora, 12. stoljeće¹

1 Citat iz: Eksil; Georg Johansen, s norveškog preveo B. S.

Prolog

Za početak ću vam ispričati priču, jednu od mnogih crtica s našeg putovanja, te čudnovate plovidbe Savom i Dunavom prema Crnom moru, kada smo se otisnuli u život koji se odjednom pretvorio u avanturu.

Bilo je to 2006. godine, ako me pamćenje ne vara... ljeto 2006. godine, kada smo Moku, Petter i ja zaplovili iz Brčkog i...

Kvar

Jutro na rijeci izranja iz vode u obliku pare i diže se prema nebu lagano poput duše koja započinje novi životni krug. Najprije se začuju sitne ptice pjevice: slavuji, kosovi, sjenice, češljugari, crvendaći, zatim se probude i one malo krupnije koje isto tako pripadaju pjevicama (iako bi ih trebalo zvati kreštalicama), svrake, vrane, možda i gavrani. Istodobno s kriještanjem i savski se galebovi počinju agresivno glasati i nadlijetati površinu vode u niskom letu. Rode i sive čaplje ne glasaju se tako bučno, ali ih možeš čuti kako klepeću svojim velikim kljunovima i udaraju krilima po zraku. Čuju se i ribe grabežljivice, najvjerojatnije štuke, kako u plićaku love svoj doručak. Često možeš čuti i ribare kako rade bučkalom po površini vode ne bi li iznervirali starog i masnog soma i natjerali ga da se napokon digne

iz mulja i zakači se na udicu. Zatim se, ako si u blizini neke kuće ili sela, čuju i pijetlovi, uvijek zvuče nekako promuklo, kao da su neispavani i mamurni, kao da su čitavu noć lumpovali, a ne spavali u toplom kokošinju.

Rijeka prenosi jeku životne raznolikosti poput zvučnog tunela visoke rezonance. Često sam, dok su ostali spavali, čitavu noć znao slušati razgovore ribiča i po nekoliko kilometara uzvodno ili nizvodno od naše brodice, i onda bih razmišljao o tome kako je zapravo sve što vidiš ili čuješ već nepovratna prošlost. Dok postaneš svjestan vlastitog života, već te nema.

Kad se rijeka u obliku pare počne dizati prema nebu, i kad ptice poput filharmonijskog orkestra uigrano započnu svoj jutarnji koncert, nebo na istoku počinje ruditi. Zatim, malo po malo, kao na pravoj kazališnoj sceni, muzika postaje jača i žešća, kulise se osvijetle, a pojavi se i prvi komadić stvarnog gospodara naših života, najstarijeg ljudskog božanstva, njegovog veličanstva Sunca. Nakon nekog vremena cijeli istok prasne narančastim bljeskom, pare u trenu nestane s površine vode, ptice nakon zadnjeg krešenda napokon utihnu, sve se nekako razbistri i počne novi dan.

Tada ja počinjem svoj jutarnji ritual na brodici. Najprije skočim gol u rijeku da se razbudim. Treba skočiti s pramca jer ako smo na sidru, rijeka te brzo odnese i ako je struja jaka, a ti neoprezan, ne možeš doplivati do brodice. Tada ti jedino preostaje okrenuti se na leđa i plutati ili, ako imaš snage, doplivati do najbliže obale.

Nakon jutarnjeg kupanja obavljam nuždu, malu i veliku, kako kad, držeći se za krmu tako da riječna struja sve odnosi sa sobom. Zatim se penjem na brod, sušim na suncu, dižem sidro, puštam da nas

rijeka malo nosi, jer ne želim paliti motor i probuditi Mokua, Pettera, djevojke i psića.

Uvijek se budim prvi, gdje god i s kim god bio.

Nakon nekog vremena ipak palim motor, ali oni se ni tada ne bude. Odnosno, bar to ne pokazuju. Tek poslije, kada nađem neko mjesto na obali gdje se može pristati, i kada osjete miris kave, čaja i prženih jaja, jedno po jedno ustaju, trljaju oči, odlaze na obalu obaviti nuždu, vraćaju se, šute i malo su mrzovoljni. Potom obično ponovo palim motor, odvezem nas na pola rijeke, ugasm motor i puštam da nas nosi struja.

Moku radi jogu na krovu, Petter kuha ručak, a ja veslom kormilarim, da nas ne odnese u obalu.

I to je sve.

Baš kao život. Struja te nosi, a ti se koprciš malo lijevo, malo desno, ali ona, struja, životna ili vodena, svejedno, uvijek vuče naprijed. Nema nazad.

A opet, sve nekako isto.

Ista rijeka, ista šuma, isti ti.

I tog dana sve je bilo isto osim činjenice da motor uporno nije htio upaliti. Još od jučer smo tu na sidru i ja sam, ni sâm ne znam zašto, bio povjerovao da će se motor sâm od sebe popraviti i da će nakon neprospavane noći upaliti. Imao sam i takvih iskustava. Motori, pogotovo stari, ponekad su kao živa bića, poput djece: moraš imati strpljenja i vjerovati u njih. No sad stvarno nije bilo pomoći. Pokušavao sam ga upaliti potežući konop za paljenje skoro pola sata, ali ni jednom nije dao ni najmanji znak života. Kada su se ostali „članovi posade“ digli, izložio sam im plan. Možemo dignuti sidro i polako se spuštati nizvodno u nadi da ćemo naići na neko selo ili nazvati prijatelja kojeg smo upoznali prije nekoliko dana u Sremskoj Mitrovici, desetak kilometara uzvodno, da dođe i da nam popravi motor. U suštini, jedini stvarni problem je bio to što nismo imali dovoljno vode. Još svega par

litara, a na vrućem ljetnom danu, za nas šestoro, uključujući i psića, to je premalo.

Odlučili smo se za prijatelja, mladog doktora koji mi je prije nekoliko dana zašao ranu ispod oka, a on je rekao da ništa ne brinemo i da se ne mičemo jer odmah šalje majstora.

Odahnuli smo, sad samo treba čekati. Mogli smo se opustiti, kupati, sunčati... Ipak, svako malo pogledavali smo uzvodno. Nakon nekog vremena, uistinu, nešto nam se približavalo. Bio je to jedan mali žuti Elanov gumenjak i u njemu mladić duge, crne kose svezane u rep. U čamcu je bio još jedan motor za čamac, takozvana penta, Tomos od četiri konja, za slučaj da ne uspijemo popraviti naš motor. Tako nam je objasnio naš mladi majstor Jovan.

Majstor je pokušavao sve živo, ali motor ni da zucne. Mijenjao je svjećice, očistio karburator, pročistio dizne, ne znam više ni sâm što sve ne, ali ništa. Usput smo s majstorom malo pričali, pijuckali, pušili, duvali, kupali se, smijali se, dan se otegao, sunce već počelo zalaziti, ali nitko od nas nije se previše brinuo.

Na kraju nam je Jovan predložio da stavimo taj Tomos, i krenemo natrag u Mitrovicu pa ćemo tamo popraviti naš Evinrude. Nikad se nisam volio vraćati. Stoga sam ga pitao koliko traži za Tomos. Razmišljao sam kako ne može biti više od par stotina eura, naš ćemo popraviti kad doplovimo u Šabac, a ovaj će nam ostat kao rezervni, uvijek nam može zatrebati.

No majstor tada počne nešto prčkati po rezervoaru. Na njemu postoji jedan mali ventil za zrak. Ako se on zatvori, motor prestane raditi. Ventil je, naravno, bio zatvoren. Zadnji put kad smo ulijevali benzin iz kanistera, netko od nas nehotice je zavrnuo ventil i nakon nekoliko minuta motor je prestao raditi. Majstor je odvrnuo ventil, potegnuo konop tri, četiri puta i motor je zaurao puštajući gust dim iz sebe. Svi smo u glas povikali:

– Jeeeeee...!!! – i počeli se smijati i grliti i pljeskati od radosti. Jedino psić, Jarane, nije konto o čemu se radi, ali je za svaki slučaj piskutavo lajao u našem pravcu i mahao krivim repićem.

Popili smo još po jednu rakijicu, zapalili još koju cigaretu, presjekli sve velikim džointom. Majstor nas je gledao i nije mogao vjerovati da smo toliki levati i da smo se uputili prema Crnom moru a da ne znamo ni svjećice na motoru promijeniti, a kamoli odvrnuti ventil na rezervoaru.

Pitao sam ga koliko smo dužni, a on je odgovorio ništa. Samo za benzin koji je potrošio. Dao sam mu skoro duplo više, ali pod uvjetom da nikome, tamo u Mitrovici, ne govori što nam se zapravo dogodilo. Tamo smo bili proveli desetak dana i stekli mnoštvo prijatelja. On se smijao:

– E, to će vas koštati malkice više.

Zatim je valjda pomislio kako imamo love pa nam je pokušao prodati taj Tomosov motor, ali rekao sam mu da nam ne treba. Jer, eto, da nam se nije desila ta glupost s ventilom, ne bi se nikad upoznali s njim niti proveli dan skupa. Pa ćemo tako i opet. Ako nam se motor ponovo pokvari, upoznat ćemo već nekog tko će nam pomoći i popraviti ga. Ali motor se više nikad nije pokvario, ako bi se i ovo uopće moglo nazvati kvarom.

– Ako vam bilo šta bude potrebno, imaš moj broj, slobodno nazovi. Poznajem sve odavde do Beograda! – doviknuo je majstor Jovan paleći motor na gumenjaku. Mi smo neko vrijeme sjedili na palubi na krovu i mahali mu.

A zatim je nestao iza okuke i više ga nikad nismo ni vidjeli ni čuli. Ali nisam ga zaboravio, mislim da nije ni on nas.

Upalio sam zatim motor i Savska buba je zaplovila nizvodno noseći nas u nove zgode i nezgode koje su nestrpljivo čekale na svoj red.

1.

Tako je to bilo tada, a sada je kraj ljeta 2014., i ja sam još uvijek na rijeci Savi...

Kao i svakog jutra budi me svjetlost što dopire kroz prozorčić moje brodice. No, budući da se rujan već bližio kraju i Sava počela nositi rumeno jablanovo lišće, sunce je svakoga dana pomalo kasnilo pa su se tako i moje oči otvarale sve docnije. Kad bih se probudio, uvijek bih se malo vrpeljio, pokušavao ponovo utonuti u san, ali to mi nikad ne bi uspijevalo te bih se naposljetku naglo i naprasno dizao iz postelje zvideći ljudima koji su imali dara izležavati se do podne. Meni je to uspijevalo jedino ako bi jutro bila kišovita i ja se odmah puknuo nečim, a to se i počelo dešavati sve češće u posljednje vrijeme.

Nekoć, možda i ne tako davno, dok sam bio mlađi, volio sam jutro. Budio sam se pun snage, gladi za životom, s osmijehom na ustima i erekcijom u gaćama, željan ljubavi i milovanja, a sada su moja jutro balada odsvirana uzdasima, bolećivim stenjanjem i trljanjem po bolnim križima. Prostor oko mene punio se tjeskobom, samosažaljenjem, nerijetko i nezadovoljstvom što sam se uopće probudio živ.

Izlazim na krmenu palubu, skidam se gol, polako prelazim na pramac po uskoj bočnoj izbočini načinjenoj na spoju između korita i kabine brodice, češkam se po leđima, stražnjici, po jajima, naravno, žmirkam na jutarnjoj crvenoj svjetlosti. Vlažno je i prohladno, rijetka magla migolji svuda oko nas, mene i mog brodića. Jesen je već tu, pomislim.

Uvijek pokušavam u svoju dušu utisnuti taj trenutak, ponekad uspijevam, a ponekad i ne. U zraku se poput šuma valova čuje vrema sitnih ptica pjevica, ponekad vidim galeba, čaplju, u posljednje vrijeme, otkako se jesen primila, i prva, uglavnom mala jata pataka kako lete prema jugu. Bacam se u rijeku koja ujutro iz sebe izbacuje paru, kao da diše. Sava je već postala hladnija zbog obilnih kiša, digla se, malo zamutila i počela nositi granje i iz mulja iščupane stare trupce. Ali ipak, meni je i ovakva Sava bolja od svakog tuša. Plivam malo uzvodno i prema sredini, gdje je struja brža, a voda, inače uvijek mutljikava, ipak zelenija. Ronim, uzdišem, vičem – ohooooohoj – puštam da me struja nosi pa opet plivam prema brodici, kraul, leđno, čak i leptir koliko izdržim. Uхватim se na koncu za ljestve na krmi i u rijeci obavim ono što se već ujutro obavlja, i zatim se ponovo penjem unutra, puštam zubato sunce da me malo suši, brišem se ručnikom, odijevam bermude i majicu, palim plinski rešo i kuham vodu. Sebi za čaj, a Crncu za kavu.

Nakon što je voda provrila, izlijevam je dvije trećine u zemljani čajnik, a ostatak u bakrenu džezvu, spravljam nam jutarnje napitke, vičem poluglasno i posprdno: – Haajmo, Crnko... kaaafica! – iako znam da nema koristi od mog drečanja i da se ovaj neće dignuti ni da mu baciš bombu kašikaru ispod viseće ležaljke u kojoj je spavao poput Indiosa u Amazoni. Taj se diže samo na miris kave i zvuk policijskih sirena. Zato mu kao neka tetkica nosim tacnu s džezvom, fildžanom i tri kocke šećera te se polako prebacujem na njegov splav. Tu se mora s oprezom, jer daske su kvrgave, trošne i klimave, poneka, ako ćemo pravo, i nedostaje, a samo nakaradno plovilo ljulja se i naginje pri najmanjem pokretu.

Vrata splava škripe i jutarnja svjetlost prodire u Crnčevu jazbinu, čujem ga kako poput jazavca mrmlja, kašljuca, a kad skonta da ulazim, često namjerno prdne da se osjeti sve do slavonske obale Save. S njim se ujutro ne može pričati dok ne popije svoja tri fildžana, popuši dvije sarajevske Drine i jedan ogroman džoint, zato i ne pokušavam,

već samo imitirajući glas radijskog spikera iz naivnih dana socijalizma, duboko i tobože poletno ispalim: – Dooooobro jutro, radni narode Bosne i Hercegovine! – ili: – Uuustaj vojsko! – ili takvu neku glupost, ovisno što mi padne na pamet.

Ponekad mu, baš za inat, čak i zapjevam melodijicu za koju sam vjerovao da je stari džingl jutarnjeg programa nekog radija, ne znam ni ja kojeg, ostavljam tacnu na kolutu za kablove koji mu je služio kao stolčić i ponovo se vraćam na svoju brodicu.

I tako se nas dvojica budimo već dugo vremena, svatko sam sa sobom, sa svojim toplim napitkom i dimom. On pije kavu, puši Drinu i travu, a ja čaj od nevena, kamilice, koprive, što već imam, cigarete ne pušim, travu rijetko jer mi stvara paranoju, ali zapalim džoint ako imam hašiša. I tako je nama, rekoh, skoro svakog jutra već posljednjih nekoliko ljeta.

U Bosni bi rekli: on seb, a ja seb.

Zimi bi se sklanjali, kako se već tko snašao. Ja nekoć u Tuzlu dok sam tamo imao svoju dragu i Lundu, našeg psa, i malo novca, a nakon što sam ih izgubio, nju, pa njega, a zatim i sve češće bio bez novca, morao bih na prisilni rad u Norvešku. Pripovijedat ću vam i o tome, možda ne baš u detalje, tek toliko da razumijete o čemu vam pričam. A Crnac, kako su ga svi zvali, i policajci i žena i dijete, pa i on sâm kad bi pričao svoje dogodovštine o kojima bi se mogao napisati čitav roman, ili bi se vratio ženi i djetetu u kuću na rubu ove kasabice ili bi išao pre-zimiti u zatvoru. Tvrdio je da mu je najbolja kombinacija za zimu par mjeseci kuća, par ćuza, pa bi si uvijek pokušavao srediti nešto u tom fazonu. Obično bi i uspijevao, a i da nije, taj se nekako svugdje snađe. Ja ga zato ponekad zovem i Jazavac, a on se ne ljuti. Šta se ima ljutiti?

Tako je to s nama i Savom bilo godinama, dijelili smo život na samo dva godišnja doba: ljeto i zimu, slobodu i tamnicu. No, početkom ovog

ljeta u naše živote doplovio je i treći lik, moj otac, kojeg smo i Crnac i ja zvali Matori i koji je sinoć otišao na noćno ribarenje i treba se svakog časa vratiti s doručkom. I on u zadnje vrijeme, baš poput sunca, kasni. Nakon puno vremena provedenog na rijeci, sat ti više nije potreban. Rijeka, sunce, mjesec, vjetar i oluje, pa i ribe i ptice, rezali su vrijeme na podnošljive i lakše varljive komadiće.

Ponekad bih se malo i zabrinuo kad bi Crnac i ja popili, popušili i produmali svak svoje, a Matori još uvijek ne bi stigao sa svježom ribom. Tada bih pomislio: Danas je taj dan. No to je uistinu bila rijetkost, poput, recimo, ovog jutra. Ta zabrinutost. Jer, očekivao sam ja sve to što će se danas dogoditi već odavno, možda se nehotice i nadao. Proživio sam ovo jutro i ovaj dan već bezbroj puta. I svaki sam put, kao i danas, znao da je upravo danas taj dan. Danas će se sve okrenuti, danas će nam sudbina svima baciti nove kockice, danas će nam se riba koju vrebamo čitav život zakačiti za udicu, zategnuti nam strunu, saviti štapove i tada ti ne preostaje ništa drugo nego da je izvučeš. Pravi alas, po meni, nikad ne ispušta svoju ribu, niti je baca, ma koliko mala i neugledna bila. Jer zašto bi onda pecao, zašto bi mučio stvođenje ako ga nećeš unijeti u sebe zajedno s mesom, krvlju i dušom? Dobro, ako je baš somić, majušan i bez brkova, nemaš ništa od njega. Vратиš ga i cinično čekaš da poraste. Peša, pak, koji, kako kažu ribiči „proguta udicu do šupka“, razbiješ o oplatu broda i tako umlaćenog vratiš u rijeku. To je ribarski kanon, ne podliježe nikakvim etičkim preispitivanjima.

Danas je taj dan.

Znao sam to čim sam se probudio. Ali ako ćemo pravo, znao sam to i jučer i prekjučer i mnogo dana prije ovoga, pa ipak nije bio. Ili možda i jest samo ja to nisam uspijevaao „procesuirati“ kako bi rekao neki haker. Teško je razlikovati dane na rijeci.

Danas je taj dan.

2.

Možda je Crnac u pravu kad kaže da je ta fatalistička mantra tek izgovor za moju ovisnost, samo bijeg od slabosti, razlog da se oмам nečim opipljivijim od stvarnog života. Može biti i da sam zato ponekad jedva čekao da se ovo ljeto svrši, Matori umre, Crnac ode u zatvor, a ja, napokon, na liječenje. Više i nisam vjerovao da ćemo veliki stari brod koji je moj otac kupio i koji smo nas trojica čitavo ljeto brusili, varili, bojili, sljedeće ljeto, koje je nama počinjalo već oko Uskrsa, spustiti u rijeku i zatim opet ploviti do Crnog mora, možda čak i do Stambola i njime, kako je Crnac maštao, u Europu krijumčariti robu, ljude, životinje, sve što se krijumčariti može. Dunavom u Peštu, Beč, pa onda dalje rijekama i kanalima kroz Njemačku i Nizozemsku sve do Amsterdama. Ja sam, pak, maštao ploviti kroz Francusku, ploviti sve do Pariza, tko zna, rijekama i kanalima moglo se stići svuda, nije ti trebao kompas kao na moru ili oceanu, ponekad ti čak ni motor nije bio potreban, mogao si se prepustiti struji. Trebalo je samo izbjegavati plicake, brzake i sprudove, a mogao si stati kad god i gdje god si htio, pokupiti ljude, ploviti s njima neko vrijeme i iskrcati ih kad za to dođe pravi čas.

Čitao sam negdje kako je život zapravo poput plovidbe rijekom nizvodno. Iako bi mi s našim velikim brodom, koji sam ja, naravno, htio nazvati Huckleberry Finn, a Crnac – Matora, „jer brod je ipak od Matorog, a ružno je brod nazvati muškim imenom“, plovili i uzvodno i nizvodno. Matori se, pak, držao tradicije, pa je brod htio nazvati Savska buba II, što i nije bio loš prijedlog, jer sam ja svoju sadašnju brodicu, ovu na kojoj spavam, upravo tako nazvao prije desetak godina. Osim toga, Matori je svojim novcem kupio taj veliki brod pa ga je mogao nazvati kako je htio. Meni je jedino smetala ta dvojka, što

se ne bi jednostavno zvao Savska buba, bez ikakvih dvojki, natpis na mom željeznom plovilu od sedam i pol metara ionako je odavno izbljedio. Na to je Matori debelim crnim slovima ponovo napisao Savska buba na mojoj brodici, zatim na veliki brod to isto, i još dodao „II“. Ja sam pak uzeo četku i s druge strane napisao „Huckleberry Finn“. I tako je ostalo do danas. Veliki brod ležao je na nasipu malo uzvodno od Orašja i nismo ga još ni počeli bojiti, a već je imao dva imena.

Ima Matori uvijek neke svoje fore. I voli da je njegova zadnja, pa makar i na samrti.

Danas je taj dan, opet mislim ja, i ulazim u kabinu, ispod ležaja dižem jednu od dasaka na podu, pronalazim svoj nesecer, vadim crvenu kapsulu, otvaram je polako, iz nje na površinu nadlanice između palca i kažiprsta, koju sam netom liznuo, istresam nekoliko bijelih, krupnih zrna, poličem ih, držim u ustima, ispod jezika, zatim grickam i gutam stresajući se od gorčine. Sve to ponovo skrivam, izlazim na krmu, ispirem usta čajem, pospremam posuđe i čekam da me pukne. Iako na to treba sačekati neko vrijeme, u meni već nestaje tjeskobe, straha od budućnosti, očeve smrti, mog skidanja.

Danas ipak nije taj dan, odzvanja u meni dok palim radio, tražim neku stanicu i pjevušim opušteno: *Che sera, sera...*

Tu je pjesmu, nakon što bi dobio svoju dozu metadona, svakog jutra pjevušio jedan sredovječni džanki na klinici u Oslu. Upoznao sam ga kad sam bio na kratkom, „akutnom“ skidanju prije nekoliko godina. Noću je, pak, krizirao i plakao poput malog djeteta. Govorio bi mi kako je svaki čovjek najsretniji u zemlji u kojoj se rodio, aludirajući valjda na to da se vratim odakle sam i došao. A pet minuta nakon što bi dobio svoju dozu legalne droge, taj isti tip bi mi govorio kako ide u Tajland i kako će tamo provesti ostatak svog života. Pričao je ushićeno kao da ga je čekalo još pola stoljeća. Otkud znaš, razmišljao sam, takvi obično i žive sto godina, ako već uspiju preći pedesetu. Istovremeno sam mu

zavidio, bilo mi ga je žao, a i išao mi je na živce. Ipak me je najviše plašilo to što je postojala velika vjerojatnost da ću završiti kao i on.

Možda sam se zato i vratio ovamo. Zemlje u kojoj sam se rodio i za čiju su me svijetlu budućnost dresirali, doduše, više nije bilo, uništili su je a da ništa pošteno u zamjenu nisu ostavili. Ali jebeš zemlju kad imaš vodu. Ja više i ne živim u nekoj zemlji, već na vodi. Matori mi je jednom ispričao kako misli da me je napravio na lađi na Savi, u Beogradu, kad mu je moja mater bila u posjetu. I kako nije siguran, ali pretpostavlja da je i njega njegov stari napravio na Savi, u Šapcu. I odatle ta naša čežnja i ljubav za ovom rijekom.

– Svatko žudi da ide tamo odakle je došao – složio se Matori sa starim džankijem iz Osla. Matori je tu priču često ponavljao navečer kad bi jeli soma, smuđa ili fiš-paprikaš, a Crnac je na to posprдно dodavao: – Aaa, zato ja najviše volim pičku...

Ali Matori je bio prelukav lisac, čak i za jazavca poput Crnca: – Voliš, al kad iz nje teče reka, kad je vlažna.

I onda bih se ja počeo cerekati i ponavljati to što mu je rekao, jer je napokon netko i Crncu, jalijašu i prekaljenom krijumčaru, doskočio. A Matori bi me onda pogledao i strogim glasom, kao da mi je još uvijek pet godina, rekao:

– E, što si vulgaran...c-c-c... baš si odvratán... I kako se samo to kliberiš. I kad ćeš više te zube da popraviš?

I tada bih zašutio. To više nije bio Matori kakvog ga znam od ovog ljeta, to je opet bio moj otac, moj tata iz djetinjstva, moja prva i najveća tjeskoba. Ali u zadnje vrijeme on je sve češće prihvaćao moj smijeh i postajao nekako mekši. Možda i zato što bih mu, da ne zna, ubacio koje „ljekovito“ zrnice u čaj, u kavu, da se čovjek malo opusti, omekša i napokon pokaže emocije, tu očinsku ljubav koju je već četrdeset godina skrivao ko guja noge. Matori više nije mogao piti, ali popio bi ponekad čašicu vina uz ribu ili bocu hladnog piva

kad bi ožednio na vrućini. Često je pušio travu s Crncem, za to je čak i imao papire od svog liječnika iz Melbournea. Mogao je legalno nabavljati i duvati, murija mu nije mogla ništa. Crnca i mene jednom je tako spasio od zatvora. Pričat ću vam i o tome, ako ne zaboravim.

U početku sam mu te koktelčiće ubacivao u termosicu koju je nosio na noćno ribarenje jer ga nisam htio gledati kako izigrava frajera i trpi bolove, a poslije jer mi je postao nekako bliži, draži, napokon se i on malo otkočio. A i htio sam da budemo, kako se to već kaže, na istoj valnoj duljini, bar jednom u životu. Crnac je odmah sve skonto, malo je nešto pizdio na početku, ali „ta će on?“, što bi rekli u Mostaru. Nije ni njegovo maslo za ramazana.

Evo ga... Crnac izlazi iz svoje kolibe na splavu, navlači majicu preko mišićavog torza išaranog tetovažama i ožiljcima od boca, noževa i metaka iz posljednjeg rata.

– Još nije došo? – pita pomalo nezadovoljno. – Treba mi čamac.

– Sad?

– Jä, sad.

– Šta će ti sad čamac?

– Imam nešto za odradit.

– Otkud sad?

– Sad mi treba, a odradit ću poslije.

– Sad će.

– Opet si se puko... pa ti nisi normalan...

Uvijek mi tako kvari jutra.

– Nisam. Nisam još.

– Ma idite u pičku materinu i ti i Matori, treba mi čamac – kaže obuvajući japanke i krene preko daske koja je povezivala njegov splav s obalom.

– Sa' će – dovikujem za njim.

Crnac se penje uz nasip prema šatoru. Tu smo napravili mali logor, stol, stolice, ognjište. Odnekud se pojavio i njegov pas, kojeg on zove Pujdo. Velika, naizgled neprijatna džukela od koje su svi zazirali iako nije bio opasan. Mješavina rotvajlera, njemačkog ovčara i avlijanera, pretpostavljam.

3.

Ostao sam, kao i mnoga ovakva jutra, na brodici, slušao muziku s radija, čitao. Danas je to *Kad su cvetale tikve*, po tko zna koji put. Posljednja rečenica u tom romanu kaže kako je jedini način da se glavni junak Ljuba iz Švedske vrati na svoj beogradski Dušanovac, taj da u zemlji izbije rat. Bit će onda da se on početkom devedesetih i vratio, ali su mnogi drugi morali otići. Jedni na zapad, drugi na sjever, a neki, bogami, nisu uspjeli otići iz zemlje nego su završili ispod iste.

Meni je sudbina dodijelila sjever. I, da budem iskren, nije mi u početku ni bilo tako loše tamo, u toj Norveškoj. Bar ne u odnosu na ono što sam ostavio iza sebe: državu u raspadu iz čijeg su blata poput otrovnih gljiva klijali zločinci. Zemlju koja je iz sebe pustila krv i gnoj poput samrtnika na strašnim, nezemaljskim mukama. Tih prvih par godina u Norveškoj mi je bilo zapravo slično kao glavnom junaku „Tikava“ u Švedskoj. Imao sam djevojku, imala je sina i voljeli smo se. Bila je lijepa, crvenokosa i pjegava i nije imala jednu nogu kraću poput te njegove Šveđanke. No, poslije nam više nije bilo slično. Ja sam se vratio i bez rata, ali kao što rekoh, ne u zemlju, već na rijeku. Nije me više zanimalo ništa što nije imalo veze sa Savom, Dunavom, Tisom i još nekim rijekama u koje sam rjeđe uplovljavao jer mi vodostaj ili struja to nisu dozvoljavali. Istina, čitao sam novine, časopise, slušao radio, ponekad u nekoj kafani ili na nekom od splavova pogledao